MOWA

PRZY POWITANIU W ANTOKOLU

JASNIE OSWIECONEGO XIĄZĘCIA

ALEXANDRA SAPIEHY

KANCLERZA W.

Y

MARSZAŁKA

TRYBUNAŁU GŁOWNEGO W. X. L.

KAWALERA ORDERÓW ORŁA BIAŁEGO, S. ANDRZEJA, S. STANISŁAWA Y HUBERTA

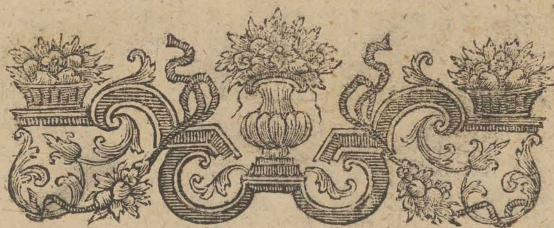
Przez jednego z XX. Trynitarzow

MIANA

ROKU 1789. D. 22. LISTOPADA.

JASNIE OSWIECONY M. XIĄZE
Naylaſkawſzy nasz Fundatorze.

Uſzczęsliwieni dziś zdawna żądaną przytomnością W. Xiążęciey Mci Dobrodzieja, choćbyśmy między nami nie znalezli uſt do wyznania radości zdolnych, tedy ſerca wſzyſtkich nas w tym przypadku zgromadzonych nie utaiłyby zyſkanego ukątentowania.

Bo i co Naród Oyczyſty z Urzędowych doſtojeńſtw w Osobie W. Xżciey Mci poważa, i co zaſług Obywatelſkich Imienia Sapieżyńſkiego Oyczyzna zdawna ſławi, i co wdzięczność naſza uzyſkanym z Domu Jegoż darom jeſt winną, to wſzyſtko dziś wyznawać, ſławić, i wielbić nam zdarzyło ſię.

Nayprzód bowiem ſłuchaiąc odgłosu Po-

A wſzech-

wſzechności, powinienem z nią wyznawać, że Ciebie JO. Xżę ledwie wypłynął czas nieletniego wieku, natychmiaſt Król i Naród poſtrzegłſzy owe Cnoty wyborne (których zacność Pańſkiego Urodzenia wyciąga) wezwali do piaſtowania naywyżſzych w Kraju Urzędów, i odtąd byłeś Hetmanem W. X. Lit: Wowdą Połockim, a zaſzczycony zoſtawſzy Tytułem Xżcim, jeſteś Kanclerzem Wielkim W. X. Lit: i nad to teraz na czoło naywyżſzey w Kraju Juryzdykcyi Sądowey wybrany Marſzałkiem Trybłu Gł: A to wſzyſtko jak jeſt Urzędami w Kraju czynnemi, rząd i ſprawiedliwość adminiſtruiącemi, i przez Ciebie z ukontentowaniem Obywatelów rządzonych i ſądzonych ſprawowanemi; bo ku ukaraniu wyſtępnych, ku oddaniu ſławy cnotliwym, uſprawiedliwienia niewinnym, i nadgrody pokrzywdzonym bezſtronnie obróconemi, tak do poważania Ciebie bądź Senatorem, bądź Miniſtrem, bądź oſtatecznie ſprawiedliwość adminiſtruiącym Marſzałkiem będącego, Obywatelów i wſzyſtek lud uymuiącemi.

Agdy Naród w Twych czynach Osobiſtych temi cieſzy ſię Cnotami i zaſługami, któremi nieſzczęsliwa jednoſtronność mało komu popisywać ſię dozwala, więc z takich Cnót i zaſług zoſtaię wzbudzonym pomnieć i wyznawać wrodzoną być Sapiehom z pierwſzego Imienia Ich Przodka Sunigala Keſztelana Trockiego dzielność

ność Znakomitości, Użyteczności i Zaſzczytu Oyczyznie.

On wſzakże był nader znakomitym w Wielkim Xięſtwie Litewſkim, przeto, że był Kaſztelanem Trockim w ten czas, kiedy cały ten Naród miał tylko dwie Kaſztelanie, Wileńſką i Trocką, kiedy czy Kaſztelanem Trockim, czy Panem Trockim mianować i pisać było równo.

On jedynie był użytecznym Narodowi przeto, że do ziednoczenia Oyczyzny ſwoiey Litwy z Polſką, z wiekow ſzkodliwie z ſobą ſąſiaduiących tak ſkutecznie w Roku 1413. na zieździe Horodelſkim czynił; iż i Polſka od nayfatalnieyſzych Litewſkich Najazdow wolnością, i Litewſkie Rycerſtwo aż po momenta owego zjazdu Maiątkiem i Oſobami Wielkim Xiążętom podległe wolnym Dziedzictw ſwoich ſzafunkiem, i ſwobodnym w intereſsach Kraju władaniem dotąd cieſzy ſię.

On ſtał ſię w ów czas aż po dziś dzień Potomków ſwych i Xięſtwa Litewſkiego zaſzczytem przeto, iż na owym zieździe przypisaniem ſię do Herbownego Koronnych Lisowczykow Kleynotu z ſwemi Potomkami zoſtał uprzywilejowany na uczeſtnictwo tych Narodowych Swobód, i doſtojeńſtw, z których dziś Naród cały widzi ſię być od innych Narodów ſzczegulnieyſzym.

Co tak jeſt pewnym, jak ſą teraz te dary w Stanu Rycerſkiego używaniu widomemi, i jak jeſt pewny ich Opis w Traktacie na Czele Praw Koronnych znayduiącym ſię.

Po nim takież Cnoty, i w Obywatelſtwie zaſługi znać w Osobie Xżcia Bohdana Sapiehy Roku 1499. do Moſkiewſkiey niewoli z zaięciem całego Kraju Siewierſkiego w Zaiętym Zamku Litewſkim Puciwilu pewnie za wierność ſwey Oyczyznie wziętego.

Znać równie w Narodzie zaſługi w Poselſtwie do Moſkwy Iwana Sapiehy Pisarza Lit: potym Wojewody Podlaſkiego Brata Bohdanowego za Zygmunta I. Roku 1508. odbytym, i w umowieniu z Moſkwą Zamkow Litewſkich od Moſkwy przywrócenia, oraz w oswobodzeniu z Moſkiewſkiey niewoli Litewſkich Panow.

Do dalſzego Jana i Bohdana Potomków, a Waſzey Xżciey Mci Przodków Cnót, a Oyczyznie zaſług wyliczenia dnia nie ſtałoby mi, a liczyłbym to, co jeſt dość głośnym; bo Naród Osobami tego Imienia wspierany nigdy Czynów dla ſiebie świadczonych nie milczał, i one w różnych opisaniach wyſławiał.

Wspomnieć jednak muſzę to, czego mi Zgromadzenia mego wdzięczność zmilczeć nie dozwala. To jeſt: iż My tu na Funduſzu Domu Pańſkiego bliſko ſtu lat żyiąc i do odnowienia

tey

tey Bazyliki datkiem Samego W. Xżciey Mci Dobr: wspomożeni winniśmy wielbić, nie tylko Dobrodzieyſtwa nam świadczone, ale też ſławić Sapieżyńſką ztąd Oyczyznie przyſługę.

Bo mamy wychowanie Ci, którzy mnóſtwu wſzelkiego Katolickiego ludu na Cześć Boſką do tego mieysca uczęszczaiącemu wſzelką Duchowną uſługę czyniemy.

Bo jeſteśmy utrzymywani Ci, których Uſtawy ſposobem Oyczyzna ſwoich różney kondycyi Synów Osób 521. ma z niewoli Pogańſkiey oſwobodzonych, oraz na ſwoie i Kościoła łono przywróconych.

A zatym do zaſług Domu Sapieżyńſkiego dla Oyczyzny i te Zgromadzenia Naſzego zafundowanie przyliczać należy, że ono ztąd do Nich jeſt ſtósowne: iż jak pierwsi po Sunigalu Sapiehowie z ſtatecznego do Narodu przywiązania, Bohdan z Zoną i trzema Synami dali ſię w Nieprzyiacielſką niewolę. A Jan Wojewoda Podlaſki trudził ſię Poselſtwem na wyręczenie znakomitych Xięſtwa Lit: Obywatelów z Moſkiewſkiey niewoli. Jak Roku 1563. Mikołay Sapieha Wnuk Jana tylko między czterma tyſiącami Woyſka Lit: Rotmiſtrzuiący nie oſzczędzał ſię uderzyć pod Połockiem na 25000. Wóyſka Roſsyiſkiego ſzczęsliwie znieſionego. Jak w Ru 1653. Jan Sapieha Pisarz Polny Koronny, a Ru 1662. Krzysztof Sapieha Krayczy W. X. Lit: aż do doſtania

ſtania ſię w nieprzyjacielſką niewolę za całość i dobro Oyczyzny łożyli ſię. Tak też od JW. Jana Kazimierza Sapiehy Wowdy Wileń: Hetmana W. W. X. L. dla ratunku podobnie azarduiących ſię, my do okupowania z niewoli obowiązani, zaſundowanemi, i przez życzliwych Oyczyznie Jego Potomków, aż do ninieyſzey Opieki W. Xżciey M. pozoſtałemi być cieſzymy ſię. Y jeſteśmy oczywiſtemi Swiadkami, że Imie Sapieżyńſkie z wzoru i przykładu dawnych Swych Przodków, i teraz w każdey Ich Oſobie jeſt dla Oyczyzny czynne.

Gdy lubo po W. Xżciey Mci między Niemi z Wieku i Doſtojeńſtw pierwſzym mało Ich dziś w życiu liczyć możemy, tych jednak wſzyſtkich Oyczyznie uſłużnych widziemy.

Oto Józef Krayczy W. X. Lit. niedawno w związku Obywatelſkim na maiątku niſzczony, i kilkoletnie z Obcym nieprzyiacielem trudząc ſię nużony.

Oto Brat Jego rodzony Kajetan, Wojewodzic Mściſławſki w tymże związku przez Obywatelſką Gorliwość, w potyczce z Nieprzyjaciołami Narodu w młodości poległ.

Oto Xawery Rotmiſtrz Chorągwi Rzlptey trzeci Brat rodzony wspolnie z W. Xżcią Mcią na Adminiſtracyi ſprawiedliwości z wybrania od Województwa Brzeſkiego zoſtaie.

Oto

Oto Kazimierz Generał Artylleryi W. X. L. Brzeſki Sądowy i Preńſki Staroſta, Konfederacyi W. X. Lit: Seymuiący Marſzałek, Ich Synowiec od powzięcia rozumu publiczną Narodowi poſługą bawi ſię. Y już kilka Poselſtw na Seym, już czteroletnie w Radzie Nieuſtaiącey Konsyliarſtwo odbył, a dopierό w dłużſzym nad Rok Seymie na Czele Prowincyi W. X. Lit: Marſzałkuiąc i naygorliwiey pracuiąc, jak zawſze i na wſzyſtko jeſt czuły, tak z niewysławionych zdań bywa czuty.

Takowe zatym o Imieniu W. Xżciey Mci zdawna i z oczywiſtości przeświadczenia, muſzą w każdym Obywatelu równie jak w nas wzbudzać radość i te żądania, aby Dóm tego Imienia, niewypowiedzianie Obywatelſtwu pożyteczny dla naypoźnieyſzey potomności ſzczęsliwie pomnażał ſię.

